

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

СОВЕТ НА ЕВРОПА

ЕВРОПСКИ СУД ЗА ЧОВЕКОВИ ПРАВА

ПРВ ОДДЕЛ

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА(бр.2)

(Жалба бр.41188/06)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

19 Април 2011

Оваа пресуда ќе стане конечна во согласност со условите предвидени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

Напомена: Македонскиот превод на текстот на одлуката на Европскиот суд за човекови права е исклучиво информативен и од него не произлегуваат никакви права и/или обврски. Единствено официјалниот текст на одлуката на Европскиот суд за човекови права на англиски и/или француски јазик, објавена од страна на Судот е автентичен и се смета за оригинал. Не е дозволено објавување на овој превод на било каков начин без претходна дозвола од страна на Министерството за правда на Република Македонија, освен во случај доколку се користи за информирање.

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

Во случајот **Атанасов против Република Македонија (бр.2)**,

Европскиот суд за човекови права (Прв оддел), заседавајќи во совет составен од:

Nina Vajić, *Претседател*
Christos Rozakis,
Peer Lorenzen,
Khanlar Hajiyev,
George Nicolaou,
Мирјана Лазарова Трајковска,
Julia Laffranque, *судии*,

и André Wampach, *заменик секретар на одделот*

Расправајќи на затворена седница на 29 Март 2011 година,

Ја донесе следнава пресуда, усвоена на истиот датум:

ПОСТАПКА

1. Постапката е иницирана со жалба (бр.1194/04) против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата,“) од страна на македонскиот државјанин, г-дин Санде Атанасов („жалител,“), на 9 септември 2006 година.
2. Жалителот беше застапуван од страна г-дин В.Коцева, адвокат од Неготино. Владата на Република Македонија („Владата,“) беше застапувана од нејзиниот агент г-ѓа Р. Лазареска Геровска.
3. Жалителот тврдеше неправичност во постапката, особено дека домашниот суд го одбил неговото барање за вкрстено испрашување на г-дин Г.А., единствениот сведок кој сведочел против него.
4. На 1 март 2010 година Претседателот на Петтиот оддел одлучи за жалбата да ја извести Владата.

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

5. На 1 февруари 2011 година Судот ја смени структурата на своите оддели (член 25 став1) и случајот беше доделен на новоформиранiot Прв оддел (член 52 став1).

ФАКТИ

1. Околности на случајот

6. Жалителот е роден 1959 година и живее во Неготино.

7. Жалителот бил вработен и акционер во фирмата Н. (“фирмата”). Тој бил исто така и претседател на синдикатот на вработените во фирмата.

8. На 28 јуни 2002 година било објавено писмо(текст) во весникот М.Д. под следниот наслов “ Неприродни сојузи ја уништија Неготинската фабрика за кабли “. Името на жалителот било наведено како автор на текстот, во кој што биле наведени проблемите на вработените во фирмата и акционерите. Во текстот било наведено дека откако г-дин Б.Ј. станал извршен директор, акционерите биле лишени од своите права, а под притисок ги повлекле тужбите против раководството на фирмата, кое го разрешило дотогашниот синдикат на вработените и конституирало свој синдикат. Во текстот, меѓу другото стоело:

„...Јас, како Претседател на нашиот синдикат, бев отпуштен во неправедна дисциплинска постапка...Јас веќе кажав дека г-дин И.Г. и г-дин Б.Ј., извршни директори на фирмата, ја презедоа фабриката од нас и ја вовлекоа во криминални активности во последните 2 и пол години.Ние, вработените сме отпуштени во лажни дисциплински постапки, додека повеќе постари вработени се под континуиран притисок да ја напуштат работата како технолошки вишок... Зошто законот неможе да го стигне ..г-дин Б.Ј.“

9. На 1 Јули 2002 година г-дин Б.Ј. поднел до првостепениот суд во Скопје(„Основниот суд“) приватна кривична тужба против жалителот за клевета. На 24 март 2003 година тој ја дополнил тужбата и побарал жалителот да биде повикан на одговорност за клевета во однос на друга статија објавена на 5 март 2003 година во дневниот весник С.

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

10. На неодредена дата во 2004 година, судијата наредил со помош на полицијата, да се обезбеди присуство на жалителот на сослушувањето. Жалителот се повикал *inter alia* на таа наредба во неговото барање за иземање на судијата, кое не било прифатено.

11. Според записникот од сослушувањето на 25 јануари 2005 година, г-дин А.М., новинар и главен и одговорен уредник на весникот М.Д. не се појавил бидејќи немал уредна покана. Во оваа прилика, жалителот го изјавил) следното:

“...Јас сметам дека кривичната пријава е неоснована поради тоа што единствениот доказ против мене беше извадок од весник на кој стоеше моето име. Не постои друг доказ дека Јас сум авторот на тој текст. Добро познато е дека писмо или изјава за да бидат објавени, мора да бидат потпишани од нивниот автор...”

12. Г-дин Б.Ј. тврдеше *inter alia*:

“...Во однос на предметното писмото, кое беше потпишано од жалителот, знаев дека беше пратено од него поради тоа што друго писмо со слична содржина потпишано од жалителот било претходно објавено во весникот...изјавите на клевета беа слични како во претходните изјави кои тој ги даваше континуирано директно кон мене или преку емаил. На секоја средба, жалителот ги искажуваше истите обвинувања опишани во кривичната пријава. Тој има веб страница каде што јас и многу други сме споменати и опишани на истиот начин како во весникот. М.Д...”

13. Според судските записници, Основниот суд наредил г-динот А.М. и главниот и одговорен уредник на весникот на бидат повикани на следното сослушување.

14. Во писмото од 23 јуни 2005 година (и датумот 23 јуни 2003 беше исто така наведен) г- дин Г.А., Директор на весникот, тврдеше *inter alia*:

“...Ве информираме дека авторот на објавениот текст .. е жалителот, чиј потпис беше под текстот. По правило објавуваме само текстови со потпис и адреса на авторот како и број на лична карта. Весникот ги чува овие писма 30 дена пред да ги уништи. Тие може да бидат чувани подолго само ако предизвикуваат реакции или се предмет на судска постапка или со цел да се идентификуваат авторите. Ова писмо, потпишано од жалителот, кое беше објавено во нашиот весник не предизвика никакви реакции ниту пак беше оспорена неговата автентичност. Поради тоа не е сочувано во нашата архива...”

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

15. На 7 ноември 2005 година г-дин Б.Ј. ја повлекол кривичната пријава поднесена на 24 март 2003 година.

16. За време на сослушувањето одржано на 6 декември 2005 година, жалителот тврдел дека релевантното писмо било објавено без негова дозвола. Во завршниот збор, тој повторил дека не бил автор на писмото и дека нема презентирани докази да се докаже спротивното.

17. На истиот датум, Основниот суд го осудил жалителот и го казнил на казна затвор од 3 години , условена на 1 година. Судот *inter alia* утврдил:

“...Писмото на г-дин Г.А. од 23 јуни 2005 година потврдува дека жалителот бил автор на писмото објавено во весникот М.Д... текстот сам посебе се однесува на работењето на фабриката, поточно на директорот , тужителот. Во писмото се тврди дека обвинетиот како претседател на синдикатот бил разрешен (отпуштен) во лажна дисциплинска постапка. Последователно, очигледно и од содржината на текстот е дека жалителот е автор на текстот. Во негова одбрана, жалителот изјавил дека тој бил Претседател на синдикатот и бил разрешен. Со оглед на тоа дека настаните се однесуваат на него , може да се заклучи дека тој го напишал писмото и го потпишал... судот ја оцени одбраната на жалителот дека нема доказ за тоа дека тој е автор на писмото..... и дека кривичната пријава била непоткрепена во отсуство на таков доказ...дотолку повеќе што тој изјави дека не дал дозвола за негово објавување и не сакаше да одговори на тоа дали го пратил писмото до весникот. Дека обвинетиот го сторил кривичното дело и е автор на писмото се потврдува со писмото до директорот на весникот....сведочењето на тужителот исто така потврди дека обвинетиот е автор на текстот... бидејќи жалителот направил слични тврдења (изјави) кон него директно... Од друга страна жалителот не изнел никаков доказ дека тој не е автор на писмото ниту пак приговорил(противречел) до весникот во врска со тоа.Последователно не презентирал ниеден доказ кој што би бил спротивен на изјавите дека директорот на весникот ги направил во своето писмо...”

18. На 18 февруари 2006 година жалителот против пресудата поднел жалба спорејќи дека тужителот не презентирал никаков доказ во поткрепа на неговата вина.Во врска со ова, тој спорел дека тужителот можел да прибави копија од писмото во оригинал во поткрепа на кривичната пријава, која што ја поднел 3 дена по неговото објавување. Тој не успеал да го стори тоа бидејќи немало писмо со негов потпис.Тој повторил дека не го потпишал писмото и дека некој друг го ставил неговото име под текстот. Тој понатаму се жалел дека:

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

“...судијата ја донесе пресудата без да го испита единствениот сведок споменат во одлуката. Иако судијата нареди негово присуство, тој, директорот на весникот, не се појави во судот. Тој не даде усен исказ пред судот, туку наместо тоа го испрати писмото во кое невиното тврди дека мојот потпис, адреса и број на лична карта се наведени под текстот. Бидејќи судот го повика овој сведок, неговото неприсуство во судот не требаше да се замени со писмото. Овој сведок требаше да биде сослушан во мое присуство и судот требаше да ми дозволи да се соочам со него..Во врска со ова, се повикувам на член 6 од Конвенцијата...”

19. Жалителот понатаму се жалел дека не му бил дозволен пристап до списите на предметот, ниту пак му било дозволено да направи копии. На крајот се жалел дека судијата наредил неговото присуство на главниот претрес да се обезбеди со помош на полиција од причина дека не се појавил во судот во претходните прилики. Во контекст на ова, тој тврдеше дека нема никаков доказ во списите на овој предмет и дека бил уредно повикан.

20. На 9 март 2006 година Апелациониот суд Скопје ја одбил жалбата на жалителот, наведувајќи го *inter alia* следното:

...“Немаше суштински процедурални грешки..Основниот суд со должно внимание ги земал предвид сите докази, ја утврдил фактичката состојба и донел одлука која е јасна и доволно образложена. Бидејќи не постои основ во жалбата на жалителот кој би противречел на наодите од Основниот суд за постоењето на кривичното дело и кривичната одговорност на жалителот, овој суд се придржува до фактите утврдени од Основниот суд..“

21. Пресудата му била доставена на жалителот на 22 мај 2006 година.

22. На 21 јуни 2006 година жалителот побарал од Јавниот обвинител да поднесе барање за заштита на законитоста до Врховниот суд. Според него, Јавниот обвинител го одбил ова барање.

2. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ЗАКОНОДАВСТВО

23. Членот 418 (7) од Законот за Кривичната постапка од 2005 година (пречистен текст) утврдува дека случајот може да биде повторно отворен ако Европскиот суд за човекови права донел конечна пресуда и нашол дека има повреда на човековите права и слободи. Истите одредби се предвидени во членот 449

(6) од новиот Закон за кривична постапка кој стапи на сила во 2010 година, а ќе отпочне да се применува 2 години по стапувањето на сила.

ПРАВО

I. НАВОДНА ПОВРЕДА НА ЧЛЕН 6 СТАВ 1 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

24. Жалителот се жалеше согласно член 6 ставовите 1 и 3 (д) од Конвенцијата дека домашните судови одбиле да го сослушаат г-дин Г.А., единствениот очевидец, чие писмо послужило како клучен доказ на кој бил се темелела неговата вина. Тој исто така се жалеше дека принципот на еднаквост на оружјата е повреден, бидејќи Основниот суд наредил обезбедување на неговото присуство со приведување, што не било случај со г-дин Г.А, кој исто така одбил да се појави пред судот. На крај, тој тврдеше дека не му било дозволено да изврши увид во списите на предметот. Член 6 ставовите 1 и 3 од Конвенцијата, како релевантен, гласи :

“ При определување ...било какво кривично обвинение против него, секој има право на фер ...сослушување??трибунал.....”

.....
3. Секој кој што е обвинет за кривично дело ги има минимум следните права:

.....
(д) да се испитува или да се испитуваат сведоците против него и да се обезбеди присуство и испитување на сведоци во негово име под исти услови како сведоците против него...”

A. Допуштеност

1. Пропуст на домашните судови да го сослушаат г-дин Г.А.

25. Владата не истакна приговор во однос на допуштеноста на овој жалбен навод.

26. Судот забележува дека овој жалбен навод не е очигледно неоснован во смисла на член 35 став 3 (а) од Конвенцијата. Понатаму забележува дека не е недопуштена по ниеден друг основ. Поради тоа мора да се прогласи за допуштена.

2. Преостанати жалбени наводи

27. Жалителот се жалеше на наводна повреда на принципот на еднаквост на оружјата бидејќи, Основниот суд не побарал од полицијата да го приведе г-дин Г.А. на главниот претрес, што не било случај со самиот жалител. На крај, тој наведува дека му било забрането да направи увид во списите на предметот.

28. Судот ги разгледа жалбените наводи. Сепак, од аспект на материјалите со кои располага, како и од аспект на неговата надлежност во врска со спорниот предмет, Судот, утврди дека тие не укажуваат на постоење на повреда на правата и слободите утврдени согласно Конвенцијата и нејзините протоколи.

29. Следува дека овој дел на жалбата е очигледно неосновани мора да биде одбиен во согласност со член 35 ставовите 3 (а) и 4 од Конвенцијата.

1. Основаност

а) Произнесувања на странките

30. Владата се произнесе дека жалителот експлицитно не изнел барање г-дин Г.А., како и било кој друг сведок, да бидат сослушани, ниту пак дека ја оспорил одлуката на судијата писмото на г-дин Г.А. да се изведе како доказ. Судијата го сметал писмото за доволно за да ја утврди вината на жалителот и не сметал за потребно да изведува доказ со сослушување на г-дин Г.А.. Упатувајќи на релевантната судска пракса, Владата остана на ставот дека во рамките на надлежноста на домашните судови е да одлучуваат за допуштеноста на доказите или начинот на кој треба да бидат оценети.

31. Жалителот ги повтори своите аргументи дека бил осуден без да му се даде можност да се соочи со единствениот очевидец кој презентирал доказ против него. Тој тврдеше дека неговата осуда не била заснована на факти, туку на претпоставки дека тој бил автор на писмото. Пред домашните судови тој залудно тврдел, дека не го потпишал писмото и дека тоа било објавено без негова согласност. Во врска со ова тој поднел и копија од писмото, кое иако не било потпишано, било објавено во весник во март 2010 година. Тој

заклучи дека тужителот требал да обезбеди потпишан примерок од писмото во поткрепа на кривичната пријава.

б) Оценка на Судот

32. Со оглед на тоа дека гаранциите од член 6 став 3 (д) се специфични аспекти на правото на фер судење утврдени во став 1 на овој член, Судот ќе ја разгледа жалбата во делот што се однесува на неуспехот да се испита г-ин Г.А., земајќи ги во предвид двете одредби заедно (*види Asch v. Austria, 26 Април 1991, став 5, Series A no.203*).

33. Судот повторува дека е општо правило националните судови да ги проценат доказите изнесени пред нив, како и релевантноста на доказите кои обвинетите барале да се изведат (*види Barbera, Messegue and Jabardo v. Spain, 6 декември 1988, став 68, Series A no.146*). Поконкретно, член 6 став 3 (д) им препушта ним, како општо правило, да проценат дали е соодветно да се повика сведок во “автономна “ смисла на зборот според системот на Конвенцијата;” тој не наложува присуство и сослушување на секој сведок во корист на обвинетиот (*види Engels and Others v. the Netherlands, 8 јуни 1976, став 91, Series A no.22, и Bricmont v. Belgium, 7 јули 1989, став 89, Series A no.158*).

34. Задача на Судот е, да утврди дали предметните постапки, гледано во целина, биле правични според барањата на член 6 став 1 (*види Vidal v. Belgium, пресуда од 22 април 1992, Series A no.235-б став 33*). Сепак, иако е вообичаено е за националните судови да одлучуваат дали е неопходно или препорачливо да повикаат сведок, може да постојат исклучителни околности кои би можеле да го наведат Судот да донесе заклучок дека пропустот да се сослуша некое лице како сведок, е спротивно на член 6 (*види Popov v. Russia no.26853/04, став 179, 13 јули 2006*).

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

35. Во овој случај, Судот забележува дека жалителот бил осуден за клевета против г-дин Б.Ј. во писмото објавено во весникот М.Д.. Во предметната постапка, домашните судови ги сослушале жалителот и тужителот. Жалителот оспорувал дека е автор на писмото тврдејќи дека тоа не било потпишано и дека не се согласил за неговото објавување. Тужителот тврдел дека изјавите на клевета против него содржани во писмото, биле слични на некои претходни изјави кои жалителот му ги кажал нему. Судот понатаму се осврна на самото писмо и заклучи дека настаните опишани во него се однесуваат на жалителот. Дека жалителот бил автор на текстот, Судот се засновал на писмото на г-дин Г.А. од 23 јуни 2005 година во кое тој потврдил дека писмото во прашање било поднесено од страна на жалителот, факт кој бил очигледен од неговиот потпис ставен под текстот. Весникот го немал писмото во оригинал. На крај, Основниот суд утврдил дека жалителот не изнел ниеден доказ за да докаже дека не е автор на текстот.

36. Јасно е од пресудата на Основниот суд донесена на 6 декември 2005 година, дека жалителот бил прогласен за виновен врз основа на писмото од г-дин Г.А. Судот не го третирал ова писмо едноставно како давател на информација, туку како доказ на вистинитоста на обвинувањата дека жалителот е автор на писмото. Во недостиг на оригиналното писмо, не постоел друг директен доказ поврзан со жалителот. Треба да се забележи дека писмото на г-дин Г.А. било прифатено како доказ откако судот неможел да обезбеди присуство на новинарот и главниот и одговорен уредник, сведоци кои биле предложени за испитување, наводно, од жалителот. Видно од жалбата на жалителот од 18 февруари 2006 година, произлегува дека писмото било прифатено како доказ откако судот неможел да обезбеди присуство на г-дин Г.А. Поплаките на жалителот дека му било ускратено правото на вркстено-испрашување со г-дин Г.А. кој бил единствен сведок против него, останале neodговорени од страна на Апелациониот суд. Во недостиг на објаснување од страна на домашните судови, Судот не смета дека постоеле посебни околности кои го оправдуваат пропустот на судот да обезбеди присуство на г-дин Г.А. на судењето.

37. Во такви околности, се чини дека жалителот немал можност да го испита г-дин Г.А., чија пишана изјава која била од круцијално значење, била прочитана на судењето. Дополнително, жалителот можел слободно да ги достави своите коментари за време на сослушувањето, но тој бил сепак осуден врз основа на доказ во однос на кој неговото право на одбрана било значително ограничено. (види *Unterpertinger v. Austria*, 23 ноември 1986, став 31, Series A no.110).

38. Според тоа, постои повреда на член 6 ставовите 1 и 3 (д) од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕН 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

39. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“ Кога Судот ќе оцени дека постои повреда на Конвенцијата или на протоколите, и доколку внатрешното право на засегнатата Висока договорна страна овозможува само делумна репарација на штета, тогаш доколку е тоа неопходно, Судот ќе му додели правична отштета на оштетениот.”

A. *Оштета*

40. Жалителот побара 4,000 Евра, во однос на нематеријална штета за претрпено емоционално страдање предизвикано со наводната повреда.

41. Владата го оспори ова барање како неиздржано(непоткрепено) но му препушти на Судот да одлучи за ова прашање, во случај Судот да најде повреда на било кое право од Конвенцијата.

42. Судот смета дека жалителот мора да претрпел нематеријална штета како резултат на повредата. Раководејќи се на приципот на правичност му доделува 2.300 Евра, како и такси кои би можеле да му бидат наплатени.

43. Исто така, Судот е на мислење дека, кога поединец како во овој случај е обвинет од судот во постапка која не ги исполнува барањата од

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

Конвенцијата за правичност, повторно судење или повторното отворање на случајот, доколку тоа биде побарано, претставува, во принцип, соодветен начин на обештетување на повредата. (*види mutatis mutandis, Öcalan v. Turkey, no. 46221/99 [GC], став 210, in fine, ECHR 2005 – IV; Kahraman v. Turkey, no. 42104/02, § 44, 26 Април 2007 и Halis Tekin v. Turkey, no. 64570/01, став 53, 19 јули 2007*).

Б. Трошоци и надоместоци

44. Жалителот исто така побара 400 Евра за трошоци и надоместоци направени пред домашните судови. Понатаму тој побара надомест на трошоците и расходите за постапката пред Судот, без да го прецизира износот за тоа. Тој не приложи никакви документи во поткрепа.

45. Владата го оспори ова барање како неиздржано.

46. Судот забележува дека жалителот не приложи никакви документи или податоци во поткрепа на своите барања. Заради тоа Судот не му доделува никаков износ по овој основ (*види Parizov v. Република Македонија no. 14258/03, ставовите 71 and 72, 7 February 2008*).

В. Затезна камата

47. Судот смета за соодветно, затезната камата да се пресмета според најниската камтна стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка, на која треба да се додадат 3 процентни поени.

ОД ОВИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ ЕДНОГЛАСНО

1. *Ја прогласува жалбата за допуштена во делот што се однесува на пропустот на домашните судови да го сослушаат г-дин Г.А ; а во останатиот дел за недопуштена;*

АТАНАСОВ ПРОТИВ РЕПУБЛИКА МАКЕДОНИЈА (бр.2) – ПРЕСУДА

2. *Утврдува* дека имало повреда на членот 6 ставовите 1 и 3(г) од Конвенцијата.

3. *Утврдува* :

(а) дека тужената држава треба да му исплати на жалителот, во рок од 3 месеци од датумот кога пресудата ќе стане конечна согласно член 44 став 2 од Конвенцијата, износ од 3.200 Евра (три илјади и двестотини евра), како и било какви такси и давачки кои би можале да бидат наплатени, по однос на нематеријална штета, конвертирани во национална валута на тужената држава по курс на денарот на денот на исплатата.

(б) дека по истекот на гореспоменатите 3 месеци до исплатата се наплаќа камата на горниот износ според најниската камтна стапка за позајмени средства на Европската Централна Банка за време на периодот, на која треба да се додадат 3 процентни поени..

4. *Го отфрла* остатокот од жалбата на жалителот за правичен надомест.

Изготвено на англиски и доставено на писмено на 19 април 2011 година, согласно Членот 77 ставови 2 и 3 од Деловникот на Судот.

André Wampach
Заменик секретар

Nina Vajić
Претседател